

felett egy újabb, sárga kavicsos út maradványait figyeltük meg, már közvetlenül a humusz alatt (125,58–125,69 mBf körül). E legfiatalabb kerti útnak már az É-i szélét is meg lehetett határozni a hozzá tartozó ültető sávval együtt. A sétány nem ért el a mellvédig, az itt lévő földszív tanúsága szerint a mellvéd belső oldalán egykor sövény lehetett.

Sajnos az Ny/I. K-i rábontásában, a kastély felé, a mai sétány alatt jelentős földmunka nyomait észleltük. A közelmúltban lezajlott felújításkor a lépcsők és a kastélyt kísérő utak építése régészeti megfigyelés nélkül zajlott, így a modern rétegrend kialakításakor az általunk megfigyelt jelenségeket az érintett területeken elpusztították, azok feltárása a jövőben már nem lesz lehetőség.

A legelső kavicsos, dögölt felületet közvetlenül a kastély kiépítése előtti időszakhoz köthetjük, a jól megalapozott út a Kamarakertek kialakításának idejéből való. A humusz alatt közvetlenül jelentkező sárga sétány a 20. század elején telepített tiszafás korszak maradványa.

A kő mellvéd alapozásában jelentős anomáliákat, és alapozási mélység különbségeket figyeltünk meg. Ezt jelenleg csupán azzal magyarázzuk, hogy a mellvédet eredetileg más szerkezettel tervezhették. Ma is látható, hogy a megvalósult korlátba másodlagosan felhasznált szobortalapzatokat is beillesztettek. A megfigyelésünk szerint, szemben az oldalsó mellvédekkel, amelyek bizonyosan átalakítottak, a Ny-i kamarakert kastély felé eső korlátjai eredeti, átalakítatlan szerkezeteknek tűnnek, magasságuk is a 18. század végi állapotnak felelhet meg. Az általunk kutatót kertrész szintje ugyanakkor a mainál lényegesen mélyebben lehetett.

A Ny-i oldal többi szondájában sajnos a legelső rétegek sehol másutt nem kerültek elő, a legtöbb információt a legutolsó kertperiódusról nyertük. Az Ny/II.–III.–IV. szondákban hitelesítettük a 2009-es ásátás árkat, és megfigyeltük a 20. század eleji egykori mező szélén a tiszafásövénnyel ültetési sávját. Ebből a sövényből valók a mai túlnőtt fák. A mezők középső részei a kert művelése miatt erősen bolygatottak voltak, ültető sávot vagy gödört itt nem találtunk, de a bolygatás mértéke miatt a barokk szintet sem lehetett egyértelműen elkülöníteni.

A 20. század eleji mező felületén vékony kavicsoszársnak maradt nyoma, ezt közvetlenül a humusz alatt figyeltük meg. A kevert földben nagy méretű okkerfestékrögök, és épülettörmelék sávok is voltak, ezek keletkezését 20. századi felújításokhoz köthetjük.

A K-i oldalon a Ny-itól jelentősen eltérő eredményeket hozott a két árok feltárása. A terület természetes rétegrendje is más, mint a Ny-i oldalé, határozott, jól dokumentálható nyomokat csak a legutolsó kertperiódus hagyott. Az ÉNy-i sarokban, a K/III. szondában a várakozásainknak megfelelően dokumentálni tudtuk a 20. század eleji mező ívesen kialakított sarkát, a sárga, köves út és az ültető sáv határát.

A Képtár É-i oldalán végzett feltárás sajnos nem hozott értékelhető eredményt. Itt a későbbi közművek bolygatásának mértéke miatt sem történeti járó-, sem építési szintek nem maradtak épek.

Összefoglalásul, és módszertani tanulságul is kijelenthető, hogy a kertek régészeti kutatásában az épített struktúrákon kívül jellemzően az utolsó, és nem bolygatott periódusokról nyerhető a legtöbb információ. Ezek esetében építési/kialakítási módok, technikák, és a pontos egykori méretek rögzítésére is mód van. A régebbi, és így többször bolygatott korszakokból szerencsés esetben is csak jelenségek részletei kerülhetnek elő,

amelyek természetesen egy kritikus mennyiséget elérve újabb következtetéseket szülhetnek.

A helyszíni kutatást régészeti módszerekkel dokumentáltuk, megfigyeléseinket fotón, felszín- és metszetrájakon rögzítettük. A feltárt terület nagysága 250 m² volt. A feltáráshoz a kézi segéd munkát Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ biztosította.

Az érintett területek geodéziai felmérést Szökrön Péter geodéta végezte.

JANKOVICS NORBERT

68. Fertőszentmiklós, I. Velux

(KÖH 47660)

(Győr-Moson-Sopron megye) B, Á, I

A Velux II. sz. üzem külső parkoló bővítése, út és térburkolat ki-vitelezésének szakfelügyelete során régészeti jelenségek kerültek elő. Ezeket 2013. április 11–16.-a között tártuk fel. Az épülő parkoló helye Fertőszentmiklóson a Petőfi utcában található, a 85-ös sz. főút D-i oldalán, a Velux gyár előterében. A területen a humuszolás során a felső humuszréteg eltávolítása során mintegy 50–60 cm feltöltési réteget figyeltünk meg. Ez alatt egy 10 cm vastagságú újkori, eltemetett humuszréteget találtunk, melyből nem kerültek elő régészeti korú leletek. Ez alatt került elő a sárga agyagos altalaj (az aszfaltozott út szintje alatt mintegy 140 cm mélyen), melyben összesen 5 objektum feltárását sikerült dokumentálni. Ezek közül egy hosszúka, nagy méretű gödör Árpád-korinak bizonyult. Betöltéséből nagy mennyiségű kerámiatöredék, tucatnyi peremtöredék került elő. Két másik közepes méretű kerek gödörben rendkívül nagy mennyiségű bronzkori (Makó-kultúra) kerámiatöredéket, edények fűleit, perem- és aljtöredékeket találtunk. A maradék két objektumból (egy apró cölöphely és egy sekély gödör) nem került elő lelet.

HARGITAI ANDRÁS

69. Fonó határa

(Somogy megye) Ő, Kö

Szeptember 25-én terepbejárást végeztünk a falu határában.

Birkadomb (KÖH 85795): 1748-ban még látszott a középkori templom helye a falun kívül, tőle félórányira. Egy helytörténeti kézirat szerint a templom a Birkadomb oldalán, az erdő szélén feküdt. A falutól É-ra, a Baté-Magyaratádi-vízfolyás Ny-i felén húzódó kisebb erdő D-i széléhez közel, egy É-i irányban kiugró földnyelven kb. 30 m átmérőjű körben sok vörös téglá- és mészhabarcstöredéket, valamint egy-két nagyobb követ találtunk a viszonylag sűrű erdőben. Kerámiát csak egyetlen darabot találtunk, az erdő alatt fekvő halastó gátjától induló erdei út nyomvonalában.

Szérüs-kert (KÖH 85797): A középkori falu helyét a templommal átellenben, a patak K-i oldalán, egy kb. 100 m széles sávban azonosítottuk, 400 m hosszban, továbbá szórványosan jellegtelen őskori kerámiát is gyűjtöttünk.

K. NÉMETH ANDRÁS – VARGA MÁTÉ